SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:146

av Dan Hovskär (KD)

Nationella riktlinjer för diagnostik och behandling av lipödem

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer eller ett ändamålsenligt nationellt kunskapsstöd för diagnostik, behandling, rehabilitering och uppföljning av lipödem och tillkännager detta för regeringen.

Kvinnor med lipödem ska få rätt diagnos och rätt vård

Lipödem är ett kroniskt och ofta smärtsamt tillstånd som framför allt drabbar kvinnor. Sjukdomen kännetecknas bland annat av en onormal fettvävnadsfördelning, vanligen på ben och ibland armar, och kan medföra smärta, ömhet, tyngdkänsla och nedsatt rörlighet. För många påverkas både den fysiska hälsan, den psykiska hälsan och möjligheten att leva ett aktivt vardagsliv.

Trots att lipödem kan få stora konsekvenser för den enskilda människan vittnar patienter om att det kan vara svårt att få en korrekt diagnos och att få tillgång till adekvat behandling. Symtomen riskerar att förklaras på andra sätt, exempelvis som övervikt eller fetma, utan att möjligheten till lipödem utreds tillräckligt. När rätt diagnos dröjer kan patienten gå miste om relevant information, behandling och stöd under lång tid.

En studie från Hälsohögskolan vid Jönköping University, publicerad 2023, uppmärksammade att kvinnor med lipödem rapporterade omfattande hälsoproblem och försämrad livskvalitet. Studien pekade också på långa vägar till diagnos. Resultaten understryker behovet av ökad kunskap om sjukdomen och ett mer systematiskt omhändertagande inom hälso- och sjukvården.

Vården ska bygga på kunskap och ett respektfullt bemötande

En grundläggande princip för svensk hälso- och sjukvård är att vården ska vara jämlik och ges efter behov. Patienter ska kunna förvänta sig att deras symtom tas på allvar och bedöms utifrån bästa tillgängliga kunskap. Det ska inte vara avgörande var i landet man bor eller vilken vårdgivare man först möter.

När kunskapen om en sjukdom varierar mellan vårdgivare och regioner finns risk för skillnader i diagnostik, behandling och uppföljning. För personer med lipödem kan detta innebära upprepade vårdkontakter, osäkerhet och en onödigt lång väg till rätt stöd. Det kan även leda till att patienter själva behöver söka information och bekosta privata bedömningar eller behandlingar.

Nationella riktlinjer eller ett nationellt kunskapsstöd kan bidra till att stärka kompetensen hos vårdpersonal och skapa en tydligare struktur för hur patienter ska utredas och följas upp. Det bör ge vägledning om diagnostiska kriterier, lämpliga behandlingsalternativ, rehabilitering, smärtlindring och stöd vid nedsatt funktion. Även behovet av samordning mellan primärvård och specialistvård bör beaktas.

En viktig del av arbetet för kvinnors hälsa

Kvinnors sjukdomar och hälsoproblem har historiskt inte alltid fått tillräcklig uppmärksamhet inom forskning, diagnostik och behandling. Regeringen har därför gett Socialstyrelsen uppdrag att stärka en jämlik och kunskapsbaserad hälso- och sjukvård med fokus på sjukdomar som främst drabbar kvinnor och flickor. Lipödem har tidigare lyfts fram i detta sammanhang.

Socialstyrelsens slutredovisning av det aktuella regeringsuppdraget publicerades den 31 mars 2026. Det fortsatta arbetet behöver nu omsättas i konkreta insatser för de tillstånd där det fortfarande finns kunskapsluckor och behov av tydligare nationell vägledning.

Att stärka vården vid lipödem är en del av detta arbete. Det handlar inte om att utlova en behandling som botar sjukdomen utan om att säkerställa att patienter får en korrekt bedömning, information om tillgängliga behandlingsalternativ och en plan för uppföljning utifrån individuella behov.

Nationell vägledning kan minska skillnaderna

Socialstyrelsen bör därför få i uppdrag att bedöma och ta fram lämplig nationell vägledning för diagnostik, behandling, rehabilitering och uppföljning av lipödem. Arbetet bör ske i samverkan med berörda medicinska professioner, regioner, forskare och patientorganisationer. Det bör också identifiera kunskapsluckor och behov av fortsatt forskning.

Vägledningen behöver utgå från bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap och tydligt redovisa vilka behandlingsmetoder som har stöd i forskningen. Den bör samtidigt ge vården stöd i att möta patienterna respektfullt och personcentrerat samt bidra till en mer sammanhållen vårdkedja.

För Kristdemokraterna är varje människas värdighet central. Den som söker vård ska bli lyssnad på att få sina besvär bedömda seriöst. Ingen ska behöva vänta i onödan på en diagnos eller lämnas utan vägledning därför att kunskapen om sjukdomen är otillräcklig.

Genom nationella riktlinjer eller ett ändamålsenligt kunskapsstöd kan vården få bättre förutsättningar att upptäcka lipödem, erbjuda relevant behandling och följa upp patienternas behov. Det är ett viktigt steg mot en mer jämlik och kunskapsbaserad vård för kvinnor med lipödem.

Dan Hovskär (KD)